

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

Cap. I. Qvanti momenti sit ipsum conscientiæ examen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40072

TRACTATUS SEPTIMVS
De Examine conscientiaë.

CAPVT I.

Quanti momenti sit ipsum conscientiaë examen.

Examinis
conscientiaë
antiquitas.

Hom. 1. de in-
sit. Monach.
& serm. 1. de
venunt. sac. &
spir. profec.
Lib. 50. homi-
liar. hom. 24.
De inter do-
mo. c. 65. &
in specul. mo-
nach.
Collat. S. Ab-
batu Serap.
c. 14.

Hugo de S.
Villore lib. de
animi c. 6.
Dorothe. doct.
10. & 11. ser.
de panit. 10. 5.

Vilitatei
quatuor exa-
minis confes-
sionis.

NTER cætera profectus no-
stri in spiritu media, non po-
stremum partim dignitate,
partim efficacia est, ipsum
conscientiaë examen: quod etiam, vt ta-
le, à sanctis Patribus mirifice nobis com-
mendatur. Sanctus Basilius quippe, qui
de antiquissimis est, qui Regulas Mona-
chis conscripsere, iis in regula præcipit,
vt examen hoc quotidie instituant. Idem
quoque in sua regula præscribit Sanctus
Augustinus: suos etiam Sanctus Antoni-
us Abbas idem edocuit, atque ipsum
vt obseruarent, serio commendauit.
His accedunt Sanctus Bernhardus, Bo-
nauentura, Cassianus, & communiter om-
nes.

Chrysofomus porro, explicans illa
Prophetæ Davidis verba, *In cubilibus ve-
stris compungimini, Psalmo quarto, versicu-
lo quinto*, de hoc examine loquens, & vt
ipsum singulis vespers ante somnum fi-
at consulens, prægnantibus duabus ra-
tionibus ad hoc conatur inducere. Prima
est, vt die sequenti magis dispositi & pa-
ratiore ad non peccandum, & ad eas cul-
pas, in quas pridie prolapsi sumus, ca-
uendas inueniamur: quod enim hodie
nos examinauerimus, deque iis dolorem
conceperimus, necnon emendationis
propositum fecerimus; certum est, id
frænum quoddam fore ad eandem

postera die rursus non committendas.
Secunda, quin etiam pro die hodi-
erno freni cuiusdam loco nobis erit,
quod conscientia nobis vespers sit exami-
nanda. Quod enim nouerimus nobis et-
iam hoc ipso die rationem de commissis
reddendam, nosque examinandos esse,
nobis id instar stimuli futurum est, vt cir-
cumspectius, cautius ac prudentius vi-
uamus.

Nam, ait Chrysofomus, sicut pa-
terfamilias quotidie ab œconomio suo
rationes exposcit, ne, si eas semel dare o-
mittat, id ei alicuius negligentia & obli-
uionis, vt post rationes intricatas inueni-
antur, occasio sit: ita nos æquum erit, illas
quotidie à nobis exposcere, ne, si in eo se-
gnescamus, & nostri obliuiscamur, com-
putus vacillet.

Tertiam rationem dant S. S. E-
phrem & Ioannes Climachus, dicen-
tes, quemadmodum seduli & prouidi
mercatores quotidie dici lapsæ cum lu-
cra, tum dispendia supputant, & ad ratio-
nes reuocant, & si quod detrimentum
comperiunt, ipsum summo studio repa-
rare ac refarcire fatagunt: pari modo no-
strum esse quotidie nos ipsos examinare,
& compendii dispendiique nostri spiritu-
alis rationes inire: ne iactura indies
fiat deterior & increseat, itaque pe-
culium tandem totum dispareat: sed
ipsum

ipſum extemplo refarciamus & inſtauremus.

Alud inſuper examiniſ huius quotidiani commodum adfert S. Dorotheus, ſcilicet, dum ſic quotidie delicta noſtra examinamus, eorumque noſ poenitet, vitium ac paſſionem inordinatam profundas in nobis radices non acturum, nec prauas in corde noſtro habitus & conſuetudines non adaugendas. Contra, anima in ſua examinanda conſcientia negligens ſimilis eſſe dicitur vineæ & agro hominis pigri & negligentis, per quem tranſiens Sapiens, eius ſe maceriam deſtructam, & à ſentibus & vriticis repletum vidiffe teſtatur: *Per agrum hominis pigri tranſiui, & per vineam viri ſtulti; & ecce totum repleuerant vritica. & operuerunt ſuperficiem eius ſpina, & maceria lapidum deſtructa erat.* Sic anima eius, qui de conſcientia ſua examinanda parum laborat, inſtar vineæ inculta ſilueſcit, & ſterile quoddam fit ſolum vepribus & infelicum deſtructum. Hæc namque ſterilis carnis noſtræ terra nunquam nõ aliquas herbas noxias progerminat: hinc ſemper ſarculum & runcinam in manu habere noſ oportet, ad vriticas & zizania indies ſuppullulantia euellenda & eruncinanda. Sarculi porro loco eſt hoc, de quo agimus, examen, vt per hoc & nequitia, & quæ exſurgere incipiebat malum, ac vitioſitas omnis extirpetur & eradicetur, & ne proſerpat vicius, & radices profundiores agat, impediatur.

Non ſolum autem Sancti, verum ipſi etiam Gentiles Philoſophi, lumine naturali, quam hocce medium & neceſſarium & efficax ſit, facile intellexerunt. Nam magnus ille Philoſophus Pythagoras, vti inter alia documenta id ſuis diſcipulis præcipue præſcribebat, nimirum duo vt quotidie quiſque ſibi designaret tempora, vnum mane, alteram veſperi, quibus ſe in tribus potiſſimum rebus examinaret, ſcilicet: *Quid feci, quomodo id feci, quid agendorum omiſi?* tum ſi quid in ijs boni notaret, gauderet; ſi vero quid mali, de co

Rodriguez exercit. pars 1.

doleret. Idem quoque commendant, & faciendum ſuadent Seneca, Plutarchus, Epictetus, & alij.

Hac de cauſa B. P. N. Ignatius, cum ſanctorum omnium doctrinam ſecutus, tum ratione & experientia nixus, ipſum examen conſcientiæ ſerio nobis commendat, ceu mediorem omnium, quæ quidem a parte noſtra ad in ſpiritu proficiendum afferre poſſumus, & primarium & efficaciffimum. Vnde ſic in Regula quadam ſingulari præſcribit: *Vtantur quotidie omnes conſcientia ſua examinatione conſucta.* Alio vero loco ipſum bis per diem fieri iubet. Quinimo tanti ipſum faciebat, vt oratione id ac meditatione quodammodo melius & antiquius duceret. Per examen quippe executioni mandandum & opere adimplendum eſt, quod in oratione facturum ſe homo propoſuit; paſſionum, inquam, morificatio, vitiorumque & imperfectionum malarum extirpario.

S. Bonauentura vero ipſum conſcientiæ examina efficaciffimum eſſe ait medium, quod a parte quidem noſtra afferre poſſumus, ad ſpiritualiter proficiendum. Vnde etiam tanti ipſum in Societate noſtra ſit, vt expreſſe ſigno campana dato, bis per diem, primo in prandio, & deinde veſperi ad id vocemur: & non minus horum examinum tempore, quam orationis, cubicula ſingulorum luſtrentur, vt nemo ipſum facere omitat, tam matutinum, quam veſpertinum.

Nec ſolum ſuos hoc examen uſurpare B. P. voluit, ſed etiam alijs quibuſcum a- gimus, a nobis id vult commendari ac perſuaderi. Vnde etiam boni & nauſi Societatis operarij, ſi quando alicuius conſcientiam tractant, ſtatim examen tum generale, tum particulare ad malam aliquam conſuetudinem, puta iurandi, metiendi, detrahendi, aut ſimilem aliam extirpandam, vt inſtituat, conſulere conſueuerunt: vti primos noſtros Patres feciſſe conſtat; atque in primis B. Petrum Fabrum, quem ijs, quorum ſpiritus exco-

Gg lebat,

Examen conſcientiæ efficaciffimum perfectionis medium.

3 p. Conſ. c. 1. §. 11. & reg. 6.

Societatis Teſu in examinandam conſcientiam ſeduti- tas.

p. 7. Conſ. c. 4. lit. F. & lib. Exere. ſpiris. reg. ſeu anno. 18. ex prior.

Examen v- trumq; exter- niſ commu- nicandum.

lebat, hocce deuotionis exercitium ante alia tradere solitum legimus.

Lib. 5. c. 10. vita eius.

Quin imo si quem B. P. N. ab aliquo vitio curare vellet, non modo eum particulare hoc examen facere iubebat; verum etiam ne obliuisceretur opere id exequi, eum, antequam cibum in prandio sumeret, vel vesperi cubitum concederet, rationem eius viro alicui fido, quem ad hoc illi ipse assignabat, dare volebat, eiq; declarare, num examen eo, quo ipse id fieri præscripsisset, modo, fecisset.

Lib. 2. vita.

Constat ad hæc suos ipsum socios multo tempore in solis conscientia examini- bus & Sacramentorum frequentatione exercuisse; quod crederet, si modo hoc bene fieret, satis illud esse, vt se quis eius adminiculo in virtute conserua- ret.

Ex dictis colligere debemus, tanto nobis in pretio hocce conscientia bis quotidie exercenda exercitium habendum esse, vt id velut maxime necessarium & efficacissimum medium ad in spiritu proficiendum esse arbitremur, atque vt tale ipsum singulis diebus vsurpamus, nobisque persuadeamus, quo die ipsum omisimus rem nos, quæ de præcipuis Religionis nostræ est, omisisse. Nulla quippe adeo pregnans & virgens esse debet occupatio, quæ ad examen hoc omittendum sufficiat: si tamen id ob occupationem urgentem ac necessariam hora assignata quis facere nequeat, ipsum postea, quam poterit citissime, facere procuret, vt istam a sumpto prandio, antequam aliud quid operis aggrediatur.

Examen con- scientia nun- quam omittendum.

Ne quidem ab infirmis.

Imo ne quidem morbus, aut corporis indispositio, esto is ab oratione prolixiori habenda excuset, legitima esse causa potest ad examina omittenda. Quapropter omnes intelligant, & norint oportet, nunquam fas esse examina, tam particulare, quam generale, quacunq; etiam ex causa omittere.

Materia examini pro infirmis.

Huc accedit, quod agrotanti plusquam satis materia sit, circa quam particulare suum examen tunc faciat; puta, circa voluntatis suæ infirmitate,

ac doloribus, quos sibi Deus immittit, nec non in medicamentis ac catapotijs, quæ medicus præscribit (vt pote quæ interdum morbo ipso grauius morbida cruciant & affligunt) cum diuina conformationem; nec non circa patientem errorum defectuumque, quos circa se fieri putat, tolerantiam.

CAPVT II.

Quibus de rebus particulare sit examen instituen- dum.

Duo examina in Societate in vsu sunt; vnum particulare, alterum generale: illud quidem circa vnam rem solam versatur, atque ideo particulare dicitur, hoc vero omnia delicta, quæ per diem, cogitando, loquendo, operando commiserimus, examinantur; idcirco etiam generale nominatur, quod vniuersa complectatur. Prius de particulari loquendum, ac deinde breuiter de generali afferemus id, quod de eo videtur dicendum: quia multa eorum, quæ in particulari examine seruanda præscribentur, etiam in generali locum habent: proinde quæ de particulari dicentur, etiam in generali vsui esse poterunt. Duo ergo potissimum circa hoc examen inquirenda sunt. Primum, quibus de rebus id sit instituentum. Alterum, quomodo.

Circa primum, vt scilicet nouerimus, quibusnam potissimum de rebus in hoc sit examine agendum, notanda in primis est illa regula & admonitio, quam sancto Bonauentura B. P. N. in libro suo Exercitiorum assignat: Non aliter, inquit, nobiscum agit dæmon, quam dux aliquis cum ciuitate & arte, quam oppugnare & expugnare gestit: ante omnia enim hic quam accuratissime inquit & explorat, quam eius murus parte minus sit aut natura aut arte munitus: quod vbi notarit, omnem huc tormentorum & machinarum suarum vim conuertit, huc milites omnes conuerti iubet, et si plurimi ipsorum hac incurfione certifi- sumum